

Nytt avloppsreningsverk i Sundsvall och erfarenheter av kväverening i kallt klimat

Malin Tuveesson och Maria Roos, MSVA

Agenda

Nytt avloppsreningsverk i Sundsvall

- Bakgrund, avloppsstrategi och vägval
- Fördjupade utredningar, arbetsmetod, förankring och utfall
- Utmaningar med en så stor investering
- Fortsatt väg framåt

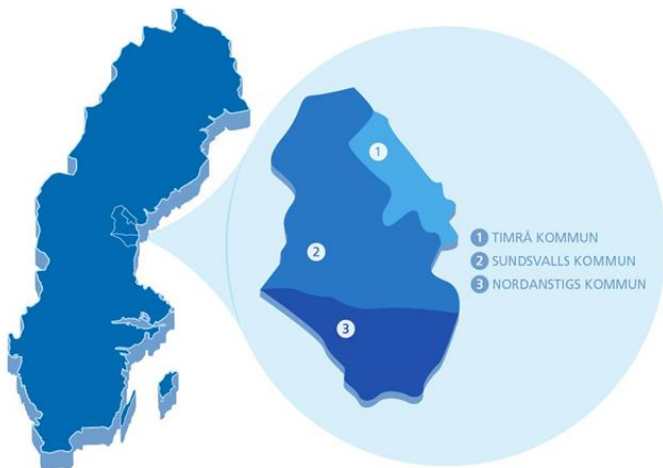
Erfarenheter av kväverening i kallt klimat

- Varför kväverening i norra Sverige
- Utmaningar
- Pilotanläggning
- Resultat
- Fortsatt forskning

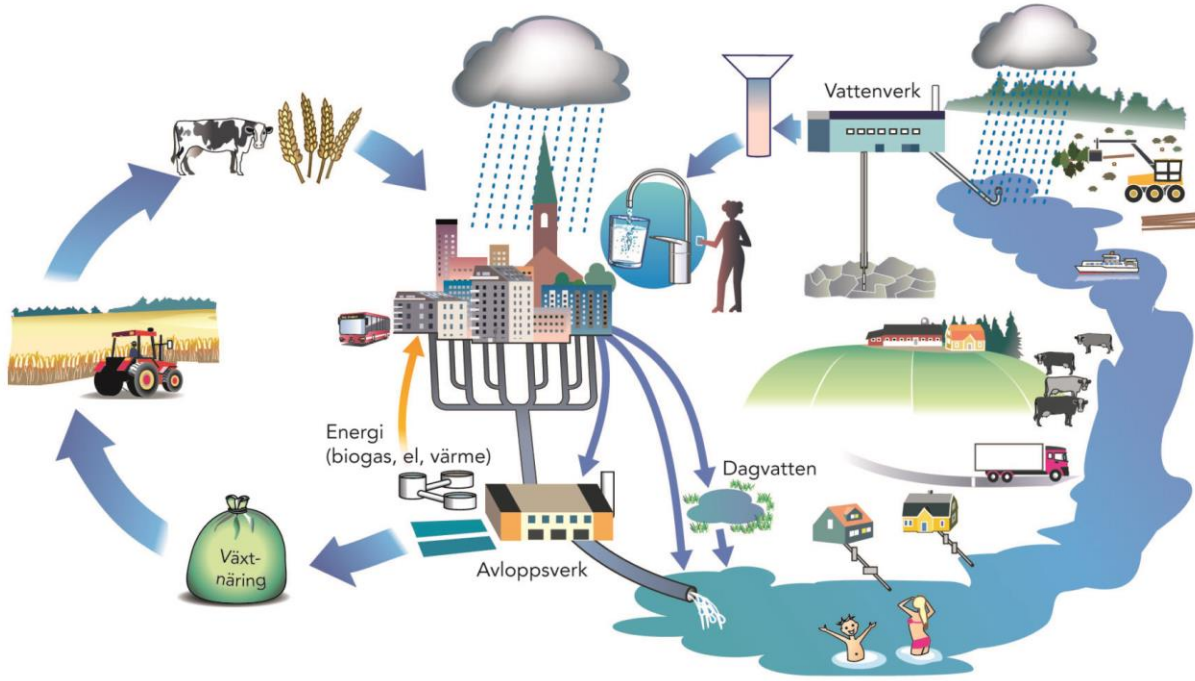
MittSverige Vatten & Avfall

- För ett hållbart samhälle

- Vi driver, utvecklar och bidrar med kunskap inom vatten- och avfallsfrågor
- För 126 000 människor i Sundsvall, Timrå, Nordanstig
- Cirka 180 anställda
- Alltid med hållbarhet och miljö i fokus

- 24 st vattenverk
- 41 st avloppsreningsanläggningar
- 320 mil ledningar

Bakgrund

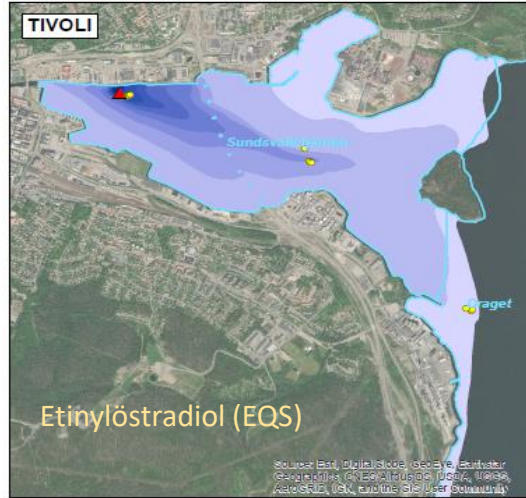
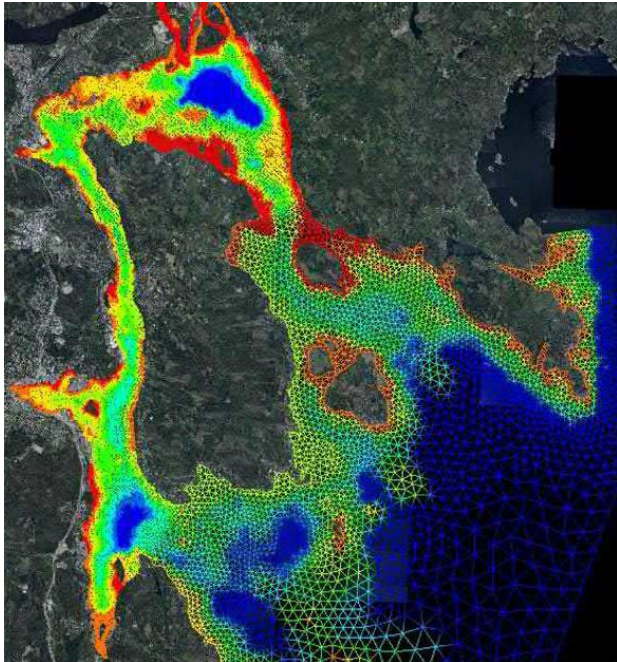

Avloppsvattenrening Utmaningar

- Strängare utsläppskrav
- "Nya" föroreningar
- Resursförbrukning
- Klimatpåverkan

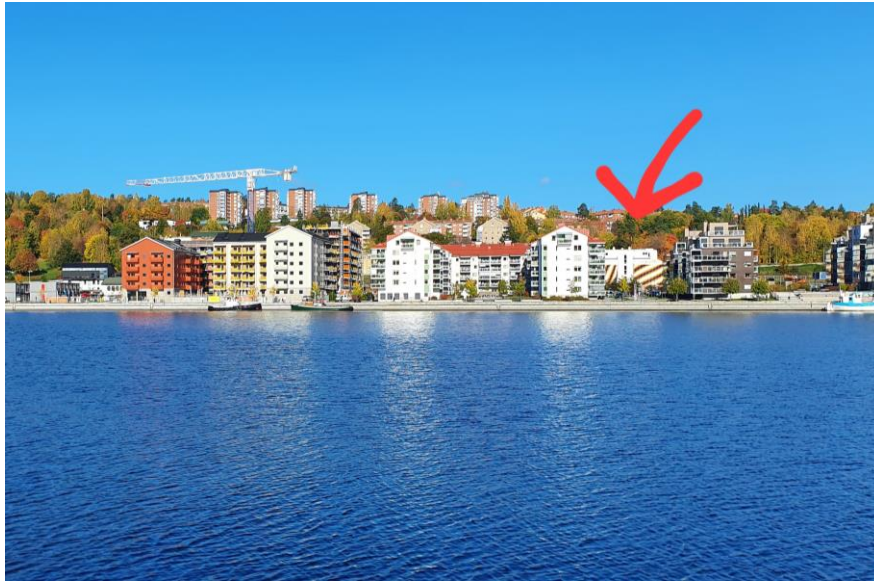
Utmaningar i Sundsvall

Påverkan på havet från det reade avloppsvattnet

Utmaningar i Sundsvall

Tivoliverkets slambehandling på Norra Kajen

Avloppsstrategin

2018 antogs MittSverige Vatten & Avfalls avloppsstrategi.

Den innehåller ett gemensamt mål och gemensamma ställningstaganden för bolagen.

Avloppsstrategin innehåller även ett antal vägval och vägvalet för centrala Sundsvall är:

Centralisering av avloppsreningen till ett gemensamt reningsverk för Sundsvalls tätort inklusive Alnö och Njurundaområdet.

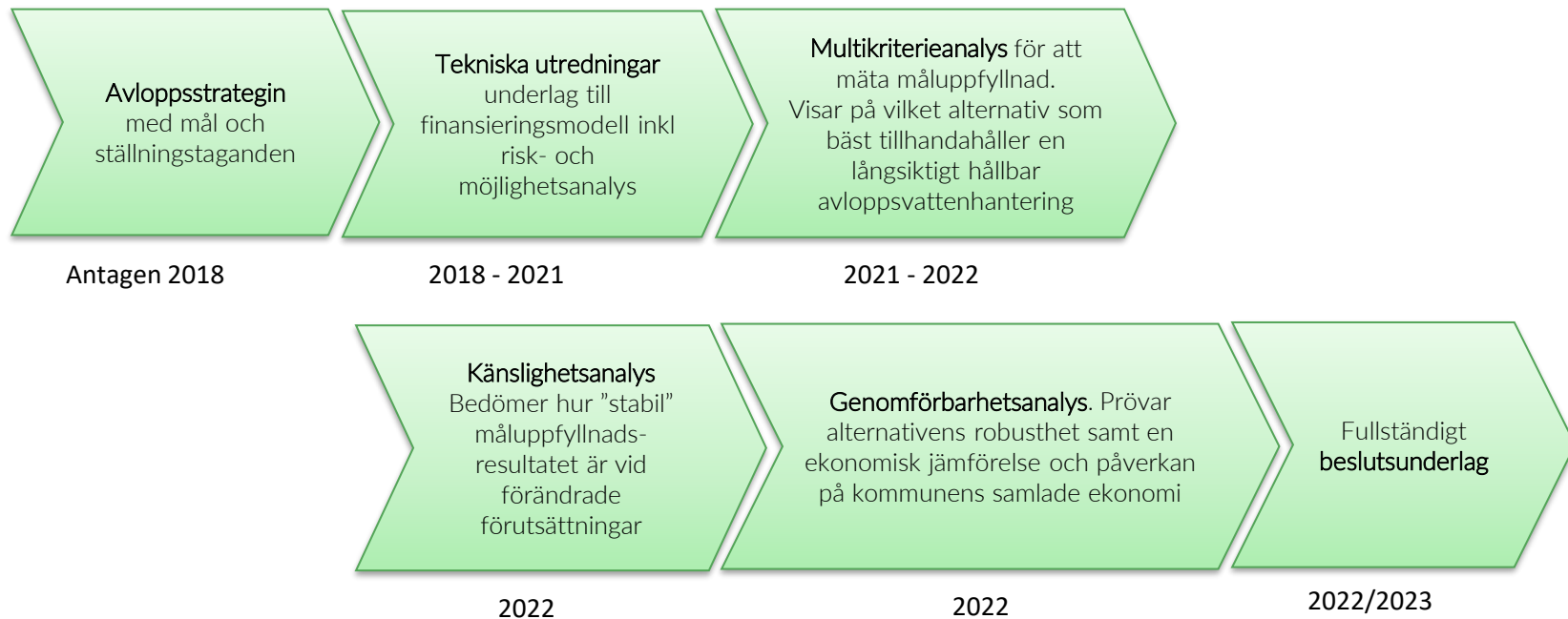
Alternativ

1. **Centraliserad avloppsvattenrening** (*nytt avloppsreningsverk på ny lokalisering anpassad efter kommande reningskrav*)
2. **Centraliserad slamhantering vid Fillan ARV** (*centraliserad slamhantering på Fillan ARV och vattenbehandling kvar på befintliga verk anpassade efter kommande reningskrav*)
3. **Befintlig struktur** (*befintliga verk anpassas efter kommande krav, slamhantering blir kvar på Norra kajen.*)

De fördjupade utredningarna

Tekniska delutredningarna

Fördjupade utredningar för vägval centrala Sundsvall

1

Centraliserad avloppsvattenrening

- Lokaliseringsutredning **(antagen i KF 2019)**
- Utredning för nytt avloppsreningsverk
- Utredning av överföringsledningar inkl ombyggnation av befintliga verk till pumpstationer
- Investerings- och driftkalkyl

2

Centraliserad slamhantering

- Utredning av centraliserad slamhantering på Fillan ARV
- Utredning av åtgärder på vattenbehandlingsdelen vid Tivoli, Fillan och Essvik ARV
- Investerings- och driftkalkyl

3

Befintlig struktur

- Utredning av åtgärder på vattenbehandlingsdelen vid Tivoli, Fillan och Essvik ARV
- Utredning av åtgärder på slamhanteringen vid Tivoli, Fillan och Essvik ARV
- Investerings- och driftkalkyl

Risk- och möjlighetsanalys samt finansieringsutredning med en finansieringsmodell

Multikriterieanalys, MKA

I MKA:n har följande kriterier bedömts:

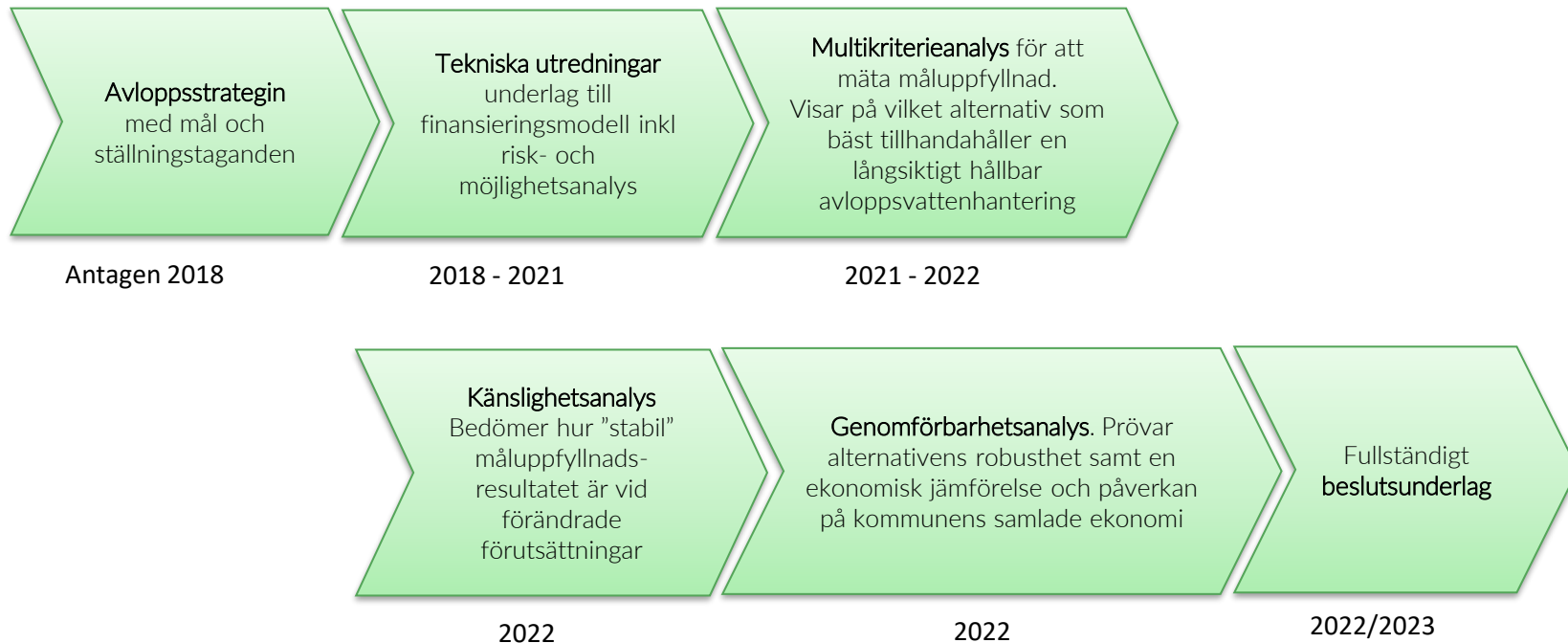
1. Ekonomi – Totalkostnad och påverkan på VA-taxa
2. Resurshushållning – Energibalans och materialanvändning
3. Miljöpåverkan – Recipientpåverkan och kemikalieanvändning
4. Systemutformning och teknikval – Flexibilitet
5. Lokalisering & omgivningspåverkan – Stadsutveckling och Boendemiljö
6. Innovation och FoU – möjlighet till forskning och utveckling

Multikriterieanalysen har genomförts i arbetsgrupper med bred representation från MittSverige Vatten & Avfall, miljö-, plan- och kommunstyrelsekontor samt politiker.

Deltagarna har gemensamt arbetat fram värderingar och poängsättning, vilket gör att bedömningen är stabil och förankrad.

I MKA:n pekades **Alternativ 1, centralisering** ut som det bästa.

De fördjupade utredningarna

Centralisering förordas för att

- Centralisering är det alternativ som bäst uppfyller Avloppsstrategins mål och ställningstaganden
- Möjlighet till ett avloppsreningsverk som är resurseffektivt både med avseende på kemikalier och energi.
- Tåligare recipient och närmiljön i centrala Sundsvall och Sundsvallsfjärden förbättras.
- Ett nytt avloppsreningsverk ger över tid lägre driftskostnader och ”stordriftsfördelar” vid exempelvis investeringar påkallade av strängare lagstiftning.
- Slamhanteringen försvinner vid Norra kajen
- Med en centralisering frigörs också attraktiv mark vid övriga två reningsverk vilket kan skapa förbättrade förutsättningar för kommunens arbete med Sundsvalls väg framåt.

Utmaningar kring investeringen

Framräknad jämförelsekostnad (2020 års nivå) 1 miljard för befintlig struktur, 2 miljarder för centralisering

- Sundsvalls största investering genom tiderna
  - Utmaningar kring ökande kostnaderna och ränteläget
- Finansieringsmodell – möjlighet till fondering, påverkan på taxa, räknade på ”hög” ränta men ändå inte 2023/24 års nivåer
- Avloppsdirektivet – stora svängningar i framtida krav från förslag till färdigt direktiv

Fortsatt väg framåt

Våga fatta beslut utan att ha all lagstiftning på plats

Kompletterade utredningar

- Överföringsledning
- Kompletterande recipientutredning

Nytt beslut i Sundsvall Vattens styrelse under hösten 2024

Kväverening vid kalla vatten

- pilotförsök med MBBR

Agenda

Nytt avloppsreningsverk i Sundsvall

- Bakgrund, avloppsstrategi och vägval
- Fördjupade utredningar, arbetsmetod, förankring och utfall
- Utmaningar med en så stor investering och hur det påverkar taxan
- Fortsatt väg framåt

Erfarenheter av kväverening i kallt klimat

- Varför kväverening i norra Sverige
- Utmaningar
- Pilotanläggning
- Resultat
- Fortsatt forskning

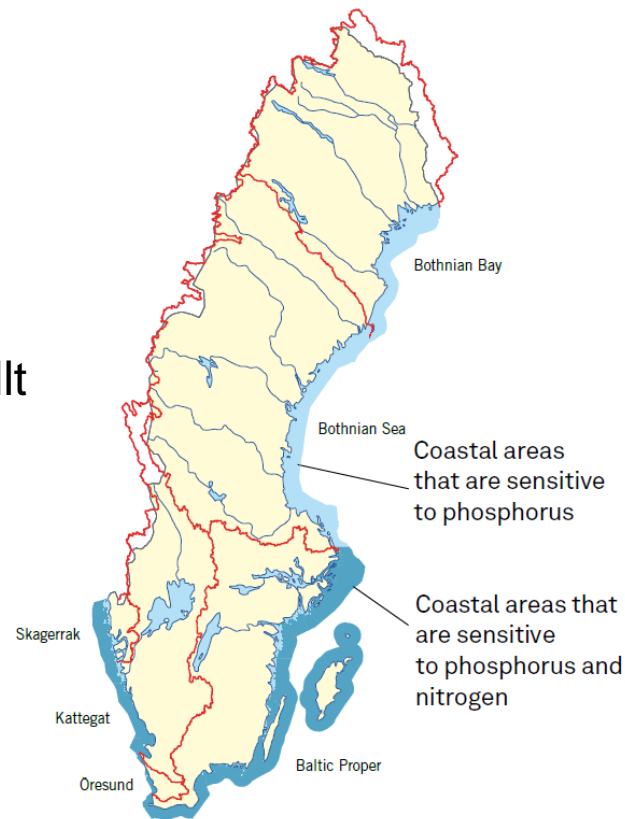

Bakgrund

- Inga generella reningskrav avseende kväve för reningsverk norr om Norrtälje idag.

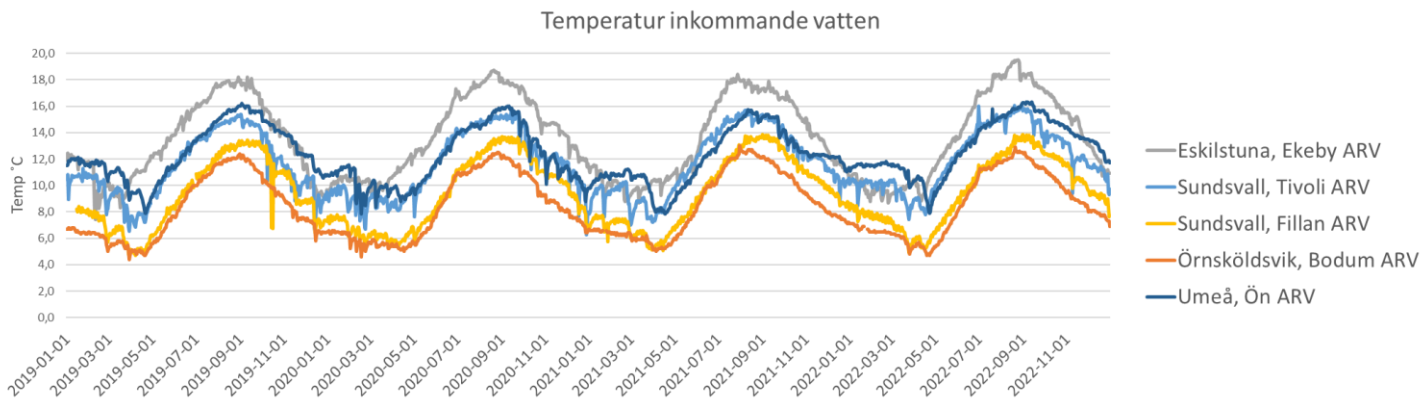
Men...

- Ökande tendens till kvävekänslighet i framför allt Bottenhavet
- Tot-N och löst oorganiskt kväve är en bedömningsgrund för fysikalisk-kemisk kvalitetsfaktor (MKN) i kustvatten.
- Nya avloppsdirektivet kan innebära kvävereningskrav

Utmaning – kallt vatten och kväverening

- Kallt vatten på grund av långa snösmältningsperioder och tillskottsvatten
- Kväve renas med hjälp av bakterier
  - fungerar sämre vid låga temperaturer
- Hur ska reningsprocessen designas för att ha fungerande kväverening året om?
  - biofilmsteknik (MBBR) robustare än aktivslamteknik

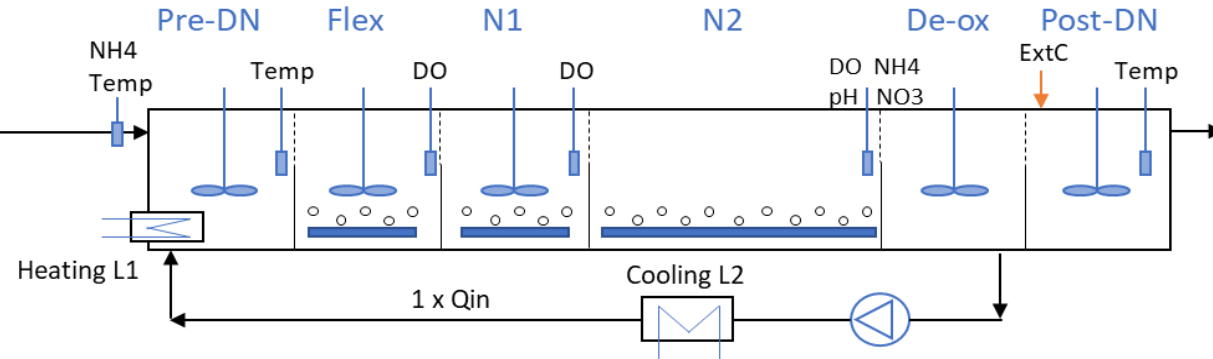

Kväverening vid kalla vatten: långtidspilotförsök med MBBR-teknik

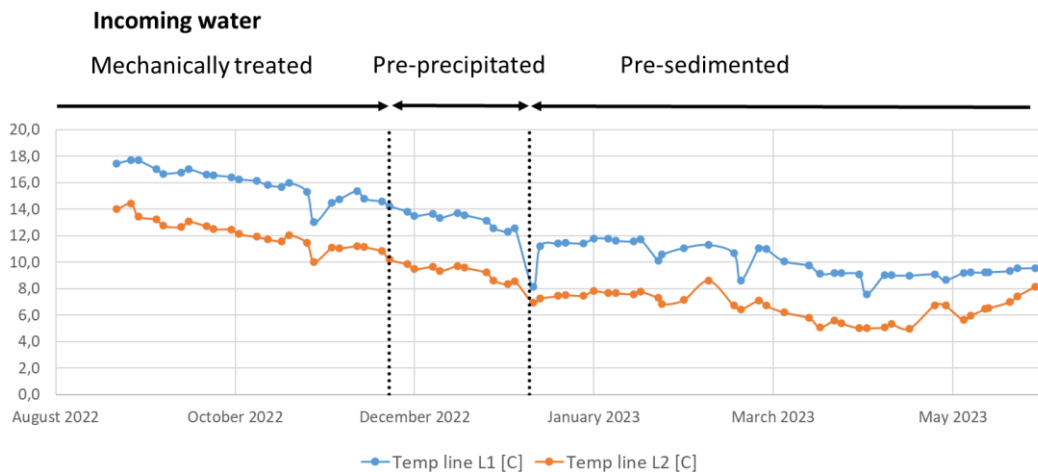
- Syftet med projektet var att öka kunskapen om kväverening av kallt avloppsvatten med MBBR för att kunna åstadkomma kostnadseffektiv kväverening vid låga temperaturer
- Testa tekniken under de mest utmanande perioderna och samla erfarenheter till processingenjörer och drifttekniker

Pilotanläggning vid Fillan avloppsreningsverk

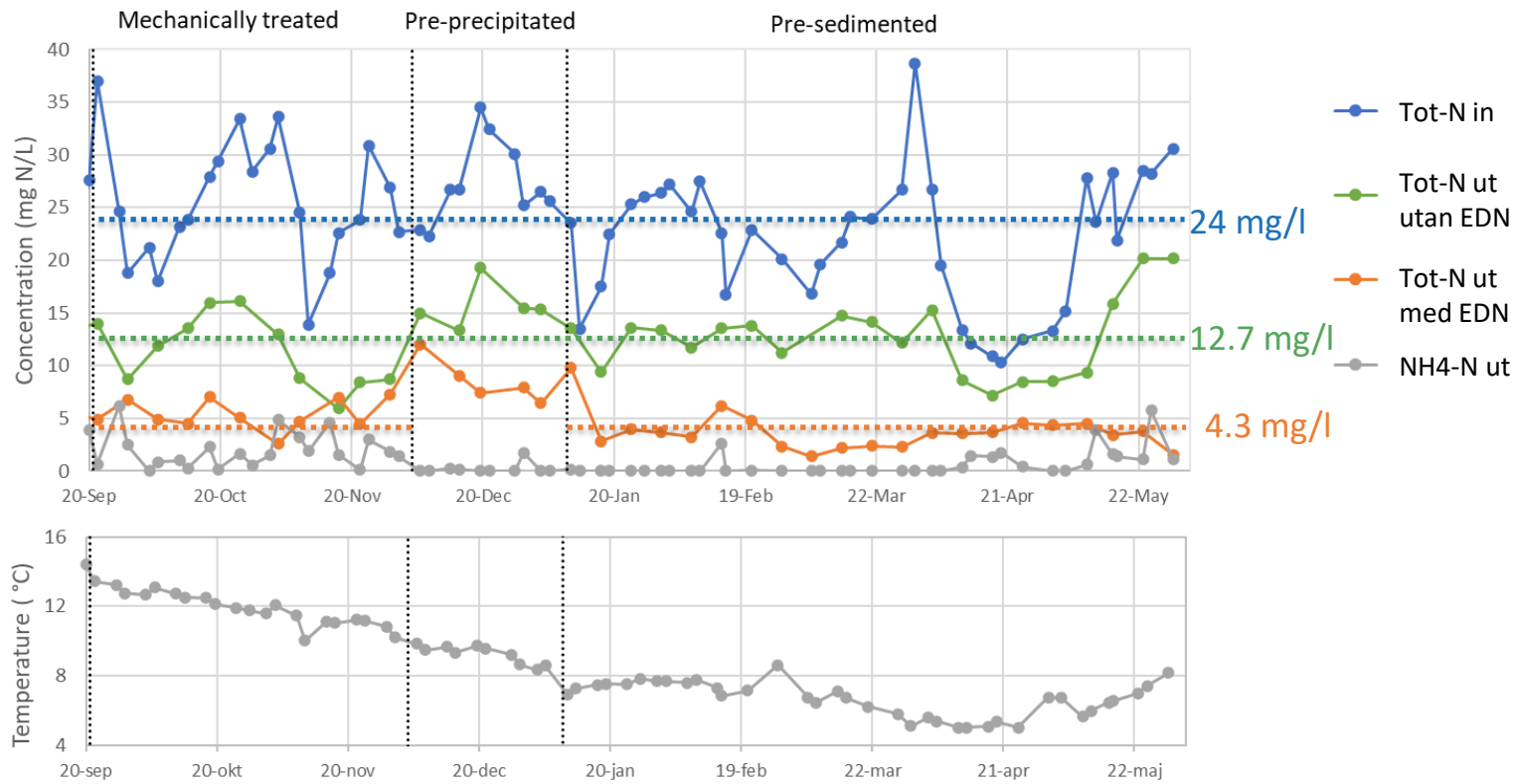

Pilotanläggning vid Fillan

- Inkommande flöde proportionellt mot Fillan ARV:s flöde
- L1 värmdes med +4 °C, L2 samma temp som inkommande till Fillan ARV
- Höga syrehalter i inkommande vatten påverkade fördenitrifikationen
- Tre olika inkommande vatten för att försöka nå lägre syrehalter

Resultat

Slutsatser från projektet

Kväverening är möjlig även vid låga temperaturer med MBBR (utg halter <6 mg/l även vid 5 °C)

Viktigt med flexibilitet i zonerna för att kunna drifta olika vid olika förutsättningar (årstider).

Viktigt att utforma processen så att oavsiktlig syresättning av inkommande vatten undviks.

Större bassängvolymmer behövs vid kallare vatten, dock i lägre utsträckning för MBBR jämfört med aktivt slam

➤ SVU-rapport kommer under senvår 2024

Resurseffektiv rening av avloppsvatten från näringsämnen i kallt klimat

- Femårigt projekt: 2023-2028
- Beviljade medel (20 miljoner) från Formas utlysning Blå Innovation inom nationella forskningsprogrammet för hav och vatten.
- Målet är att utforma en resurseffektiv vattenreningsprocess med så låg klimatpåverkan som möjligt, som är anpassad efter norrländska förhållanden med periodvis kalla vattentemperaturer.
- Fokus på kväverening och biologisk fosforering med MBBR
- Utredning kring vilken rening är motiverad ur miljösynpunkt för Bottenhavet och Bottenviken

Projektdeltagare, struktur

Behovsägare

Stockholms universitet

AP1. Recipientsbedömning

AP2. Hydrolys
AP3. Vattenrening
AP4. N₂O och hormoner
AP5. Modellering

LUNDS UNIVERSITET

LTH
LUNDS TEKNISKA HÖGSKOLA

Mitt Sverige Vatten&Avfall

AP6. Projektledning, kommunikation

LUMIRE
LULEÅ MILJÖRESURS

Yrkeshögskolan SKY

Övriga projektpartners

sweden water research

ANOXKALDNES

NATUR VÅRDS VERKET

Externa referensgruppsmedlemmar

Tack för att ni lyssnat!

Malin Tuveesson, malin.tuveesson@msva.se

Maria Roos, maria.roos@msva.se